

Priča prikazana kriptičnim znakovima

Maras, Antonio

Undergraduate thesis / Završni rad

2023

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Academy of Arts and Culture in Osijek / Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Akademija za umjetnost i kulturu u Osijeku**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:251:555880>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-03-16**

Repository / Repozitorij:

[Repository of the Academy of Arts and Culture in Osijek](#)

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU
AKADEMIJA ZA UMJETNOST I KULTURU
ODSJEK ZA VIZUALNE I MEDIJSKE UMJETNOSTI
SVEUČILIŠNI PREDDIPLOMSKI STUDIJ LIKOVNA KULTURA

ANTONIO MARAS

**PRIČA PRIKAZANA KRIPTIČNIM
ZNAKOVIMA**

ZAVRŠNI RAD

MENTOR: doc. art. Hrvoje Duvnjak

SUMENTOR: izv. prof. art. Stanislav Marijanović

Osijek, 2023.

SAŽETAK:

„Priča prikazana kriptičnim znakovima” slikovna je konstrukcija inspirirana neobičnim, kriptičnim pismom drevne civilizacije Maja. Po uzoru na to pismo kreirao sam svoje vlastito i njime sam pokušao prikazati poučnu priču koju sam napisao. Priča sadržava pouke koje su jednostavne, ali su često zaboravljane. Proučavajući djela drevnih civilizacija uočio sam značajan utjecaj koji na njih vrši vrijeme. Protokom vremena neka djela nestaju ili im se značenja mijenjaju, drugačije se percipiraju i interpretiraju. Rad „Priča prikazana kriptičnim znakovima” nastao na uzoru iz prošlosti prikazuje trenutnu ideju koja je namijenjena budućnosti.

Ključne riječi: Maje, kriptično pismo, priča, vrijeme, prikaz

SUMMARY:

“A story shown in cryptic signs” is a pictorial construction inspired by the unusual “cryptic” scripts of the ancient Mayan civilization. Based on those signs, I created my own and tried to use it to show the story with a lesson. The story contains lessons that are simple but often forgotten. Studying the works of ancient civilizations, I noticed the influence of time on the works of history. Over time, works disappear or their meanings change. The work “A Story shown in cryptic signs” from inspiration from the past shows current idea that is intended for the future society.

Key words: Maya, cryptic signs, story, time, presentation, lesson

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

kojom ja Antonio Maras potvrđujem da je moj završni rad diplomski/završni pod naslovom Priča prikazana kriptičnim znakovima te

mentorstvom doc. art. Hrvoje Duvnjak rezultat

isključivo mojega vlastitog rada, da se temelji na mojim istraživanjima i oslanja na objavljenu literaturu kao što to pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da niti jedan dio diplomskog rada nije napisan na nedopušten način, odnosno da nije prepisan iz necitiranog rada, pa tako ne krši ničija autorska prava. Također izjavljujem da nijedan dio ovoga završnog/diplomskog rada nije iskorišten za bilo koji drugi rad pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili radnoj ustanove.

U Osijeku _____ Potpis _____

SADRŽAJ:

1. UVOD	1
2. MAJANSKO PISMO – INSPIRACIJA I UZOR.....	2
3. RAZRADA TEME.....	4
3.1. OSNOVA IDEJE.....	4
3.2. KONSTRUKCIJA PISMA	4
3.3. NAČIN PRIKAZIVANJA RADNJE	6
3.4. BOJA.....	8
4. VAŽNOST PRIČA	11
5. PRIČA (O ČOVJEKU LJUSCI)	13
6. REALIZACIJA PRAKTIČNOG RADA	16
7. ZAKLJUČAK	19
8. POPIS SLIKOVNOG MATERIJALA.....	20
9. LITERATURA.....	21

1. UVOD

Općenito gledajući može se reći da je pismo konvencionalan način bilježenja misli i podataka vizualnim znakovima. Njihovim je utvrđenim sustavom u društvu omogućena komunikacija pisanim putem kao preslika onoga što je mišljeno. Zapisivanjem mišljenog jezične poruke i podaci postaju konzervirani u obliku teksta koji je prenosiv drugima u prostoru i vremenu.

Pismom su se koristile brojne kulture i civilizacije koje su se razvijale na različitim mjestima i vremenima. Kroz povijest je ono prošlo dug i zanimljiv put, od najranijeg slikovnog do suvremenog fonetskog oblika, koji se danas najčešće upotrebljava. Među drevnim pismima intrigantno mjesto zauzima pismo Maja¹.

Zbog svojega rijetkog načina konstrukcije i vrlo malo očuvanih izvora ni do danas nije u potpunosti odgonetnuto pa ga se još uvijek smatra djelomično kriptičnim. To je pismo bilo inspiracija za završni rad.

Završni rad „Priča ispričana kriptičnim znakovima“ sastoji se od dvaju dijelova, praktičnog i teorijskog. Praktični je dio završnog rada slika, odnosno slikovna konstrukcija veličine 130 x 90 cm čije je obrazloženje i tumačenje objašnjeno u ovom pisanom, teorijskom dijelu. Po uzoru na tekstove Maja, razvio sam svoje znakovno pismo kojim sam se koristio kako bih prikazao priču koju sam napisao. Priča se sastoji od 11 poglavlja u kojima pratimo protagonista koji je od početka pa do kraja priče u kontinuiranom procesu pronalaženja i oblikovanja samoga sebe.

¹ Majanska je civilizacija drevna civilizacija smještena oko središnje Amerike koja se pojavila otprilike 500. god. pr. Kr. Razvila je specifično hijeroglifsko pismo koje se vrlo razlikuje od suvremenih, pretežno fonetskih pisama. Do danas nije potpuno dešifrirano, ali se više ne smatra kriptičnim pismom.

2. MAJANSKO PISMO – INSPIRACIJA I UZOR

Dešifriranje majanskog pisma trajalo je gotovo 500 godina. Tijekom 19. i 20. stoljeća problem njegova dešifriranja ležao je u krivom pristupu istraživača. Oni su se mahom oslanjali na fonetiku, a podaci o jeziku Maja bili su vrlo šturi. Najveći doprinos otkrivanju majanskog pisma i jezika dao je istraživač Yuri Konorozov koji je uputio ostale istraživače drugačijem pristupu. Utvrdio je da se njihovo pismo sastoji se od logograma i slogovnog pisma. Slogovi su se međusobno pripajali. Logogrami su pak stvarani za često korištene i važne pojmove, najčešće za bogove ili vladare.

Odgovor na pitanje što su logogrami možemo vidjeti u citatu Kettunena u priručniku „Introduction to Maya Hieroglyphs 17th ed” (2020:131): „Ideografska² ortografija³ je sustav pisanja koji predstavlja riječi i ideje bez predstavljanja glasova danog jezika. U stvarnosti, u svijetu ne postoje pravi ideografski sustavi pisanja, to su većinom sustavi pisanja koji koriste prima facie⁴ ideograme, a zapravo se koriste s logogramima (tj. znakovima riječi koji uvijek nemaju izravnu korelaciju ili povezanost s ciljanom idejom ili entitetom u stvarnom životu).”

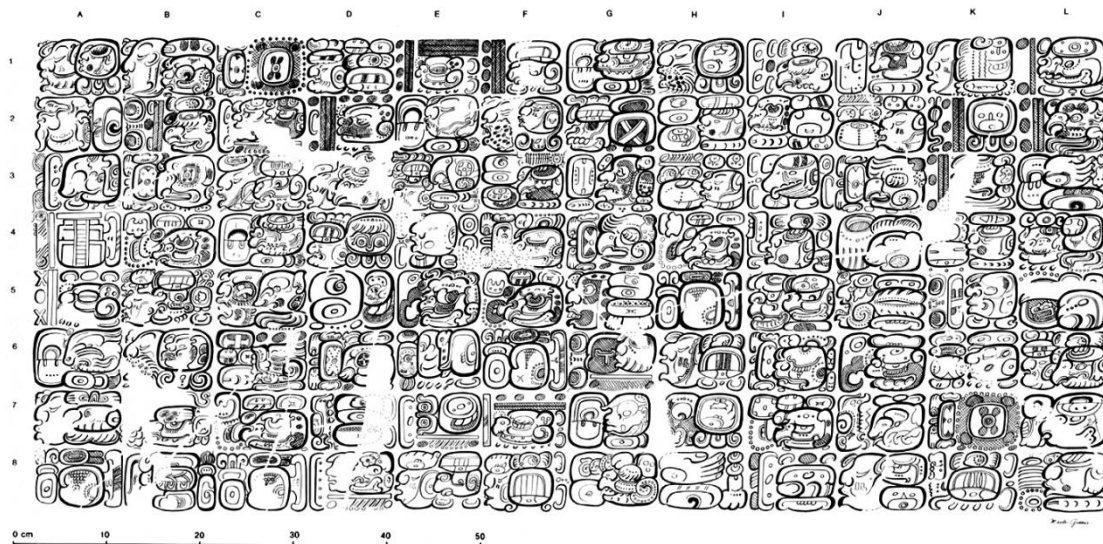
Majanska je civilizacija bila rasprostranjena kroz čitavu srednju Ameriku, zbog same površine kojom su vladali bili su odvojeni po plemenima. Zbog udaljenosti samih plemena događale su se različite promjene pisma koje su većinom bile varijacije prikaza istih pojmova.

Kettunen nas u priručniku „Introduction to Maya Hieroglyphs 17th ed” može uputiti u opsežnost majanskog hijeroglifskog pisma (2020: 08): „Sustav hijeroglifskog pisma Maja sastoji se više od tisuću različitih znakova. Međutim, mnogi od ovih znakova su ili varijacije istog znaka (alografii) ili znakovi koji se jednako čitaju (homofoni), ili su korišteni samo u određenom vremenskom razdoblju ili na određenom mjestu. Dakle, ukupan broj hijeroglifa korištenih u bilo kojem trenutku nije premašio popis od 500 znakova.”

2 Ideogram je grafički simbol koji predstavlja ideju te nije vezan uz ikakav jezik.

3 Ortografija je skup pravila za pisanje jezika, uključujući norme pravopisa, rastavljanja crtica, velikih slova, granica riječi, naglasaka i interpunkcije.

4 Prima facie (lat.) - Na prvi pogled, na temelju prvog dojma.

Slika 1. Merle Greene Robertson. „Tablet of 96 Glyphs” Palenque, Chiapas, México

Sastavni su dio majanskog pisma i brojevi. Oni su temelj za matematičke operacije pa tako i za mjerenje vremena. Kod Maja je ono vezano za Mjesečeve cikluse. Proučavanjem nebeskih ciklusa određivalo se i vrijeme poljoprivrednih radova, a time i uspješnost žetve. Na temelju toga nastao je i specifičan majanski kalendar, bitan i za otkrivanje njihova brojčanog sustava te njihova načina pisanja brojeva. Dok mi matematiku i općenito mjerenje svodimo na bazu broja deset, Maje su se koristile bazom broja dvadeset – vigesimal⁵. Jedini izuzetak od tog sustava nalazi se u njihovom kalendaru koji se temeljio na operacijama s brojem osamnaest. Tako se njihov kalendar, koji se nazivao Haab, sastojao od osamnaest mjeseci po dvadeset dana. Pred kraj godine njima bi se dodavalo još pet dana. Kako je ostao sačuvan relativno velik broj majanskih kalendara, oni su bili vrlo važni i za dešifriranje njihova pisma.

⁵ Vigesimal (lat.) - brojčano mjerenje vremena na bazi broja 20

3. RAZRADA TEME

3. 1. OSNOVA IDEJE

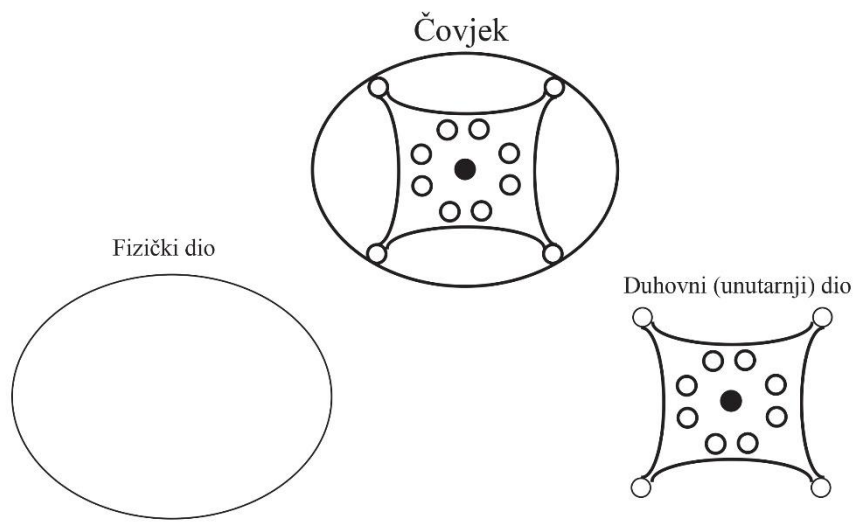
Fasciniraju me priče iz prošlosti. Uvijek iz njih želim izvući neku pouku i shvatiti originalnu interpretaciju te naći svoju, osobnu. Smatram da su legende i mitovi jako važni za razumijevanje života ljudi u prošlosti i shvaćanje naše sličnost s njima.

Priče iz prošlosti inspirirale su me za kreaciju vlastite priče. Zbog intrigantnosti samih spisa drevnih civilizacija odlučio sam prikazati svoju priču na nekonvencionalan način, a zbog želje da priča bude korisna čitatelju, napisana je s poukama.

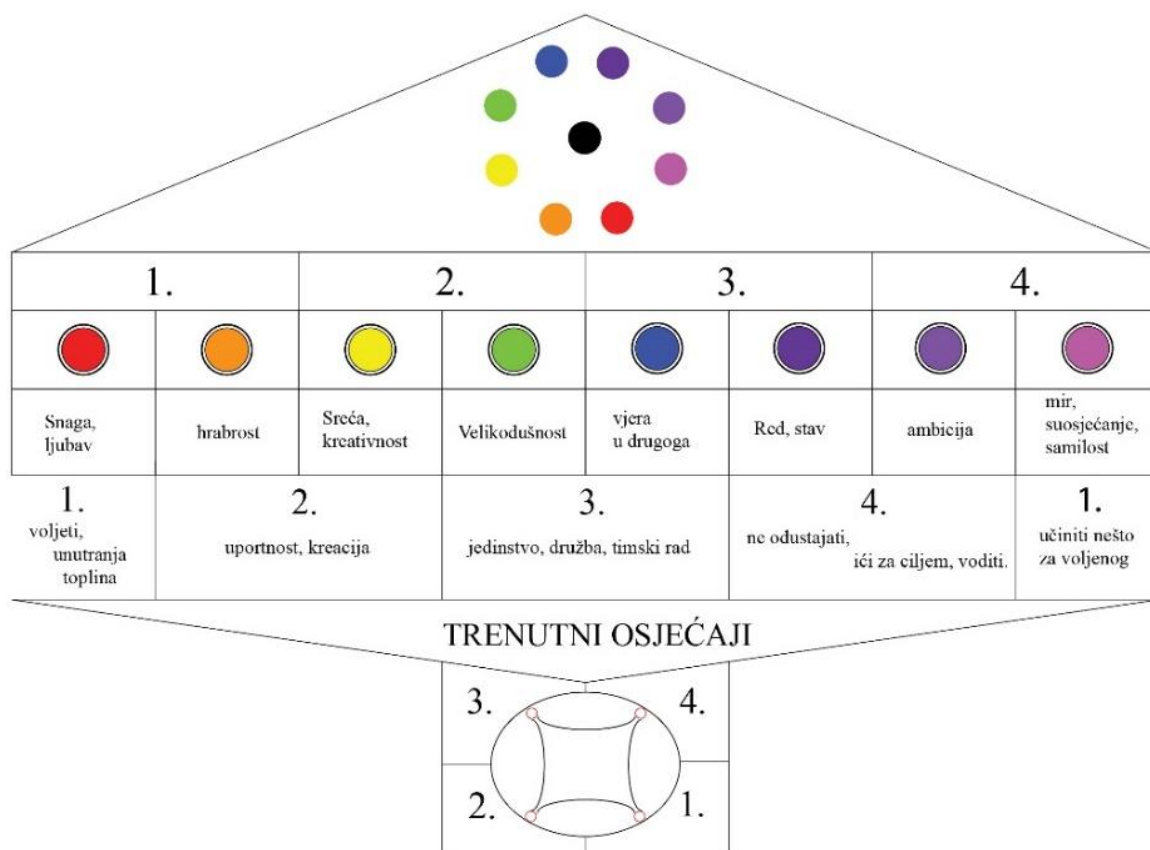
Za glavnog sam lika kreirao osobu koja ne zna što je i tko je. Njeno pronalaženje sebe bilo je moguće promatranjem kako su ljudi u okruženju, u pozitivnim ili negativnim situacijama, rješavali svoje probleme. Lik je osoba poput ljuske bez osobnosti koja se mogla pretvoriti u osobu punu ljubavi, dobrote i upornosti za nastavak života. Riječ „ljuska“ bit će često rabljena u tekstu odnoseći se na glavnog lika.

3.2. KONSTRUKCIJA PISMA

Realizacija moga rada podrazumijevala je oblikovanje pisma po uzoru na majansko. To mu je automatski dalo nesvakidašnji izgled. Moja priča sadržava odnose i postupke ljudi u društvu. Prvi sam korak stvaranja pisma započeo s kreacijom oznake čovjeka. Za tjelesni oblik čovjeka uzeo sam oval. Oval je organski oblik. Unutar fizičkog dijela ovala nalazi se duhovni i misaoni dio čovjeka. Samo središte duhovnog dijela prikazano je crnom točkom što predstavlja duševnu mogućnost čovjeka koja se može bogatiti do vječnosti, dok je fizikalni dio ograničen zbog samog procesa starenja i ograničenosti trajanja ljudskog života. Tjelesni i psihički dio čovjeka dva su dijela jedne cjeline. Unutarnji duhovni dio sastoji se od unutarnjih vrlina koje su prikazane poput točaka. Unutarnji ili psihički dio čovjeka se tako sastoji od osam točaka, svaka je prikazana svojom bojom i položajem. Broj osam u ovom kontekstu označava vječnost ljudskog pronalaženja samoga sebe. Unutarnji se dio još sastoji od četiriju točaka koje su u doticaju s fizičkim dijelom čovjeka i one predstavljaju trenutni osjećaj koji ljudi osjete ili prikazuju u komunikaciji.

Slika 2. Tehnički prikaz konstrukcije čovjeka

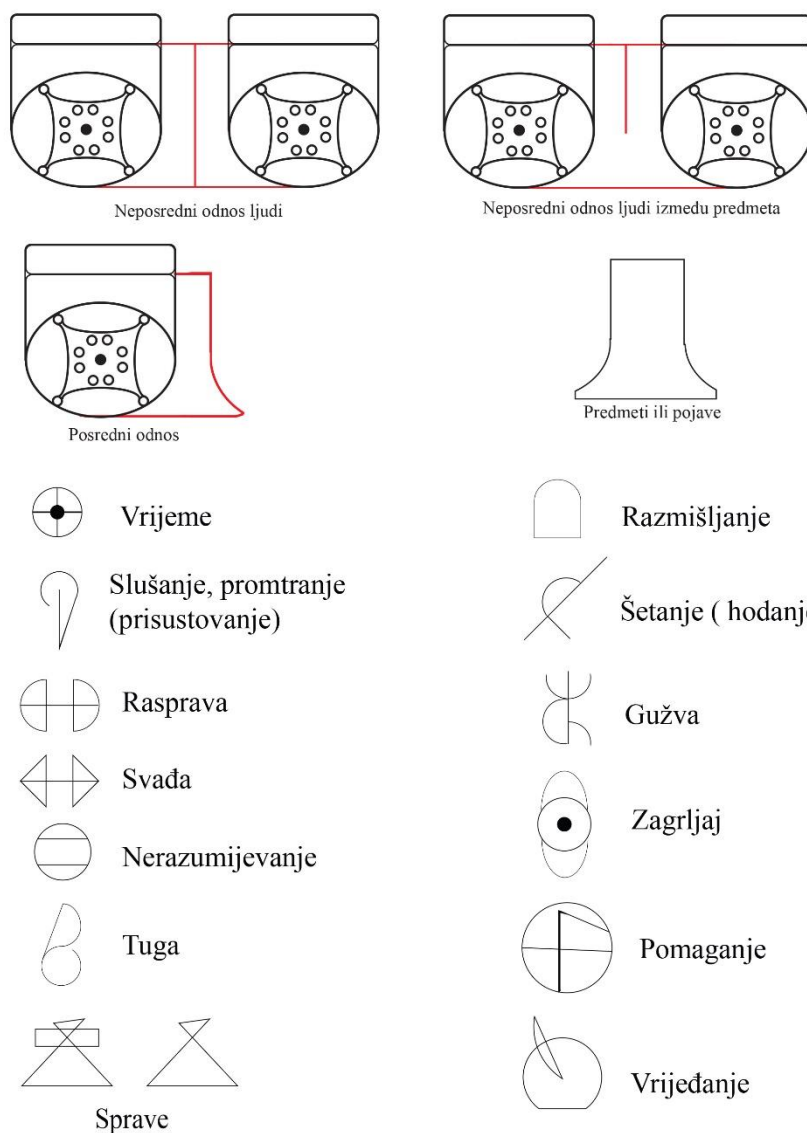

Slika 3. Odrednica unutarnjih osobina ljudi

3.3. NAČIN PRIKAZA RADNJE U PRIČI

Važan dio svakog pisma mogućnost je razlikovanja jednog čovjeka od drugoga. Općenito je to učinjeno pomoću imena, ali u slučaju odsustva znanja o imenu određene osobe, prelazi se na sam opis pojedinca. Tako sam na samu osnovnu konstrukciju čovjeka dodao vizualne unikatnosti, odnosno opise osoba. Iznad same konstrukcije čovjeka nalazi se njezina shematizirana odjeća ili oznaka socijalnog statusa čime je izvršena atribucija likova. Odjeća je upotrijebljena za vizualno stanje te poveznicu bliskih ljudi i općeniti međuodnos u društvu ili grupi te je prikazana pomoću točaka, linija i trokuta koji po svojoj boji i izgledu prikazuju vanjsko. Iznad odjeće nalazi se znakovni dio osobe koji prikazuje dob, zanimanje, poveznicu u društvu ili obitelji. Nakon oblikovanja sudionika trebalo je vizualizirati i samu radnju priče.

Komunikacija ljudi prikazana je kao direktni doticaj između dviju ili više osoba. Prikazi njihovih odnosa odvojeni su kadrovi koji se mogu iščitavati te povezati s trenutnim tijekom radnje. Odnosom ljudi tako je omogućeno pokretanje radnje. Priča sadržava jedanaest poglavlja, svako se poglavlje sastoji od četiriju kadrova koji sadržavaju pouku, tj. fazu u sazrijevanju glavnog lika. Broj jedanaest ovdje je u ulozi "nepunog" broja koji sugerira mogući kontinuitet radnje kroz nove cikluse.

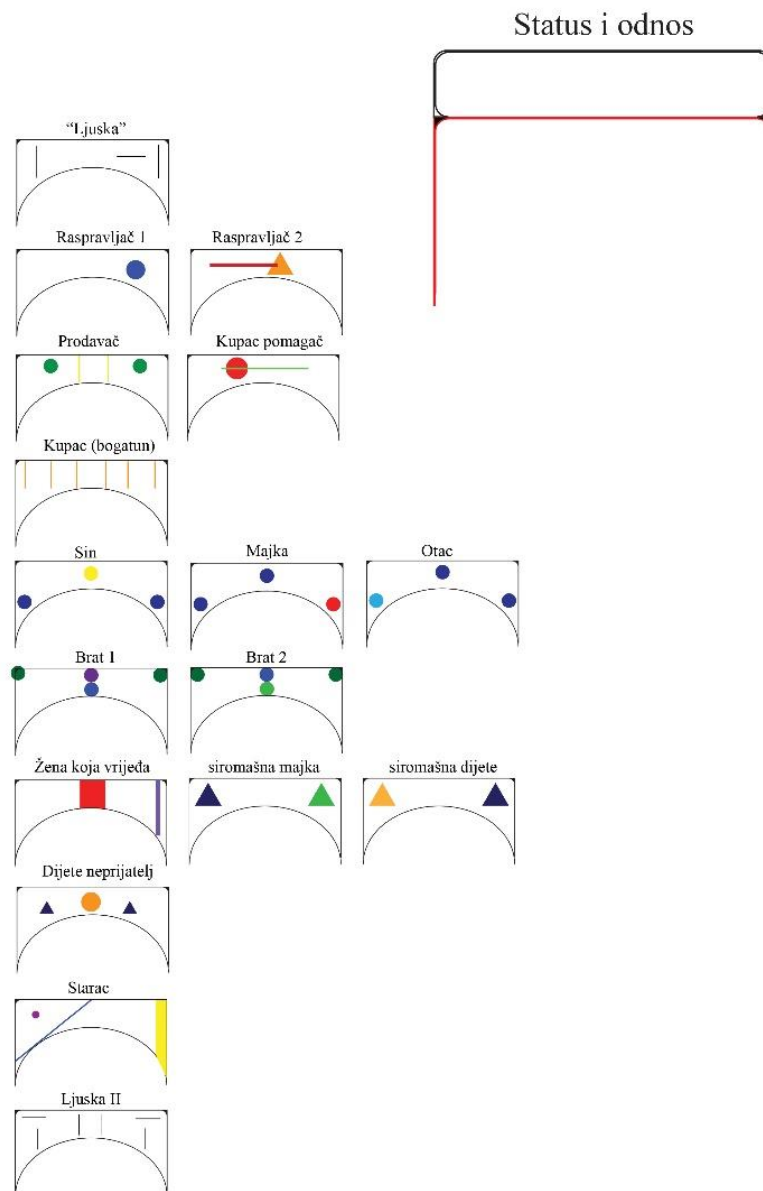

Slika 4. Prikaz odnosa i njihovih odrednica

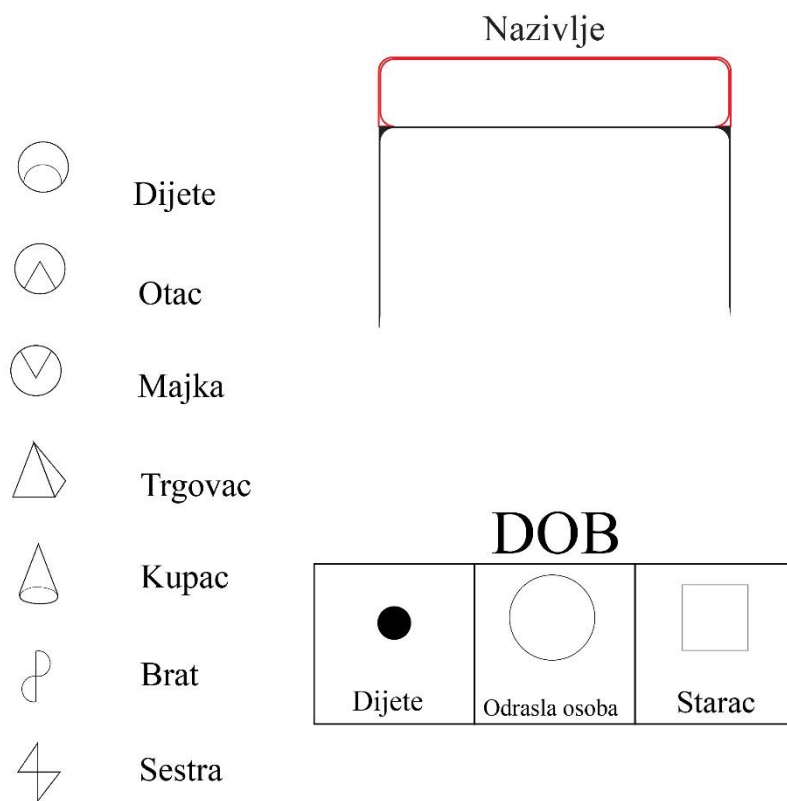
3.4. BOJA

Boja je važan aspekt našeg života, predstavlja dio naše međusobne komunikacije koja je dubinska i intuitivna. Unatoč relativnoj ograničenosti kapaciteta ljudskog vida, boje su značajan dio naše elementarne komunikacije s fizičkim svijetom koji nas okružuje. Isto tako, one su vrlo bitne u komunikaciji unutar ljudskog društva, neovisno o tome djeluju li na intuitivnoj ili konvencionalnoj razini. Civilizacije diljem svijeta koristile su se bojama i njima

pridanim značenjima u vizualnom komuniciranju kao i u estetskom izražavanju. U svom sam se radu koristio bojama radi njihove simbolike. Pomoću njih sam mogao prikazati vizualnu specifikaciju svakog pojedinca u priči te njegovo trenutno stanje.

Slika 5. Boja u odrednicama statusa i odnosa

Slika 6. Prikaz nazivlja i odrednica

4. VAŽNOST PRIČA

Priče, pa tako i legende, jedan su od najvažnijih dijelova ljudske povijesti koje nas i dan danas prate. Primjena priča bila je poučiti puk o unutarnjim i vanjskim borbama i zahvaliti nastavku života. Svaka drevna civilizacija posjedovala je jedinstvenu interpretaciju o nastanku života i onome što slijedi. Stare priče mogu sadržavati puno bitnih pouka koje su u ono vrijeme bile važne za preživljavanje. Većina ih je i danas bitna jer se nismo puno promijenili iznutra, već se samo promijenilo naše okruženje i znanje. Uzor su mi bile priče, legende i mitovi koji nas i danas okružuju i utječu na nas većinom neprimjetno.

Vrijeme je dio života koji je, u našem slučaju, ograničen. Sve će materijalno zbog prolaska vremena nestati. Zbog toga je pojam vremena bitan u ovome radu. Ovaj će rad također biti podložan utjecaju vremena, neki dijelovi će nestati te će mogućnost njegovog iščitavanja biti dijelom nemoguća. Zato je i u svojoj izvedbi sam rad dijelom nedovršen. Ideja nedovršenosti čin je kojim režem sav doslovan kontekst te potičem osobe koje ga promatraju da ga sami stvaraju poput otkrivanja samih hijeroglifa i pisma drevnih civilizacija.

Utjecajem vremena dolazi do promjena. Jedna od posljedica tih promjena je i mijenjanje priča. Razlozi promjena pronalaze se u trenutnim problemima društva, napretku tehnologije ili svijesti naroda. Priče koje se s vremenom mijenjaju, iz detalja u detalj, gube svoju potpunu bit te zbog naše prirode konkretiziranja i davanja značenja motivima ili temama nastaju nove priče. Zbog uvjeta promjena, tematike se mijenjaju u ekstreme ili pouke za društvo.

Razlog promjena priča može se pročitati u članku „Što slike znaju?” Krešimira Purgara (2020: 528): „...razumijevanje umjetničkih djela, jednako kao i svih drugih slika, ovisi o dvosmjernom procesu: inicijalno, ljudi su stvarali slike kako bi u njima vidjeli ono što u njima žele vidjeti, a tijekom kulturalno-povijesne sedimentacije različitih razina označavanja prvobitne namjere nužno izlaze iz imaginarija vremena u kojemu su nastale te vrše pritisak na novouspostavljene sustave tumačenja u epohama koje se bitno razlikuju od razdoblja u kojemu je djelo nastalo.”

Svejedno su jako bitna originalna značenja priča i umjetničkih djela te ih je potrebno očuvati. Način prenošenja, pa tako i mijenjanja ili pretvaranja značenja priča, podvrgnut je promjenama u jeziku. Neusklađivanjem jezika dolazi do neželjenog uzroka mijenjanja značenja vizualne umjetnosti. Kao što je i obrazložio W. J. T. Mitchell (1986:42) u knjizi „Iconology: Image, Text and Ideology“: „Slika je znak koji pretendira da ne bude znak, prurušavajući se u prirodnu nužnost i prisutnost. Riječ je «njeno drugo», umjetni, arbitrarni

proizvod ljudske volje koji narušava prirodnu prisutnost uvodeći neprirodne elemente u svijet
– vrijeme, svjesnost, povijest, otuđujući intervenciju simboličkog posredovanja, itd.“

5. PRIČA O ČOVJEKU LJUSCI

0. točka: Ljuska

Ljuska predstavlja osobu koja ne poznaje samu sebe. Postoji zbog pravila postojanja te se među ljudima ni po čemu ne ističe. Osoba je u biti prazna, bez osobnosti, nema vrlina niti mana.

I. točka: Slušanje i promatranje

Ljuska prati komunikaciju dviju osoba koje i nakon dugotrajne komunikacije ne uspijevaju shvatiti jedna drugu, ali se ne sukobljavaju. Ljuska još ne shvaća kako će promatranjem i slušanjem osoba koje komuniciraju, načina na koji to čine i kako rješavaju sukobe steći važno iskustvo koje će joj pomoći da shvati samu sebe.

II. točka: Pomaganje

Ljuska nailazi na neutješnog trgovca koji stoji pokraj prikolice koja se zbog neispravnosti i pod teretom robe (voća, povrća, ribe i divljači) prepolovila te je sva roba pala na pod. Trgovcu u pomoć priskače kupac koji, bez bilo kakve potrebe za zahvalom, zdušno pomaže trgovcu pokupiti svu robu. Ljuska gledajući taj čin osjeti toplinu u sebi i javi joj se potreba za pomaganjem drugima.

III. točka: Držanje stava

Nakon tog dobrog čina prodavač postavlja štand te počinje prodavati robu. Ljuska i dalje promatra prodavača sa znatiželjom. Nakon što je došla nekolicina kupaca, odjednom je odjeknula svađa. Ljuska ne može shvatiti svađu koja se dogodila između prodavača i kupca. Kupac je htio platiti manje nego što je prodavač tražio te je nakon dugotrajnog natezanja kupac ljutito otišao bez ikakve kupovine. Prodavač nije popustio, nije spustio cijenu. Ljuska je shvatila kako je važno zauzimati se sam za sebe i imati svoj stav.

IV. točka: Ljubav

Nakon uzbudljivih događaja ništa se posebno nije događalo, ljudi su pratili i gledali svoja posla. U masi ljudi Ljuska ugleda majku koja grli svoje rasplakano dijete. Ljuska opet osjeća neku toplinu, ali ovaj put dubinsku ljubav. Nakon dužeg vremena umirivanja djeteta, dolazi otac koji ih svojim zagrljajem smiruje. Ljuska pokušava zapamtiti taj dobar osjećaj kako bi ga prenijela drugima.

V. točka: Otpuštanje (Život ide dalje)

Prolazeći kroz gužvu, Ljuska stiže na travnjak na kojemu su djeca promatrala lebdeću spravu koja je bila pokidana. Vlasnici sprave bila su dvojica braće od kojih je jedan sa suzama u očima promatrao komade lebdjelice dok je drugi duboko promišljao kako riješiti problem. Nakon dugog promišljanja on je utješio brata te su skupili pokidane dijelove i odnijeli ih na popravak. Ljuska je shvatila kako su plač i tuga sprječavale razmišljanje i rješavanje trenutne situacije.

VI. točka: Žrtva

Prolazeći dalje, nakon nekog vremena, Ljuska ugleda majku koja grli i miluje svoje dijete, hrani ga te dijelovima svoje odjeće popravljajući i krpa djetetovu. Neka druga žena iz prikrajka sve je to promatrala i počela ju grditi i rugati joj se. Žena je otišla, a majka je i dalje nastavila grliti svoje dijete obasipajući ga ljubavlju. Ljuska je promatrala kako je dijete sretno i shvatila žrtvu majke koja je tome doprinijela.

VII. točka: Neprijatelj/prijatelj

Ljuska nastavlja promatrati dijete koje se sada veselo igra s jedinom igračkom koju ima. Dolazi drugo dijete koje je bogato i ima sve što poželi, ali pokušava oduzeti zaigranom djetetu njegovu jedinu igračku. Nakon neuspješnog otimanja igračke oholo dijete odlazi, spotiče se i pada na pod. Zaigrano dijete priskače mu u pomoć unatoč njegovim zločestim postupcima.

VIII. točka: Izbor

Ljuska nastavlja dalje prolaziti kroz gužvu. U jednom trenutku ugleda starca kako leži na podu u mukama. Ljudi su prolazili pokraj njega i nitko ga nije primijetio. Ljuska odluči pomoći starcu i s dobrim osjećajem nastavlja svoj put.

IX. točka: Put života

Ljuska je postala dio društva. Putujući nađe se na razmeđi puteva. Protokom vremena shvaća kako u životu postoji beskonačno puteva. Odluči da ga osjećaji povedu na pravi put.

X. točka: In media res

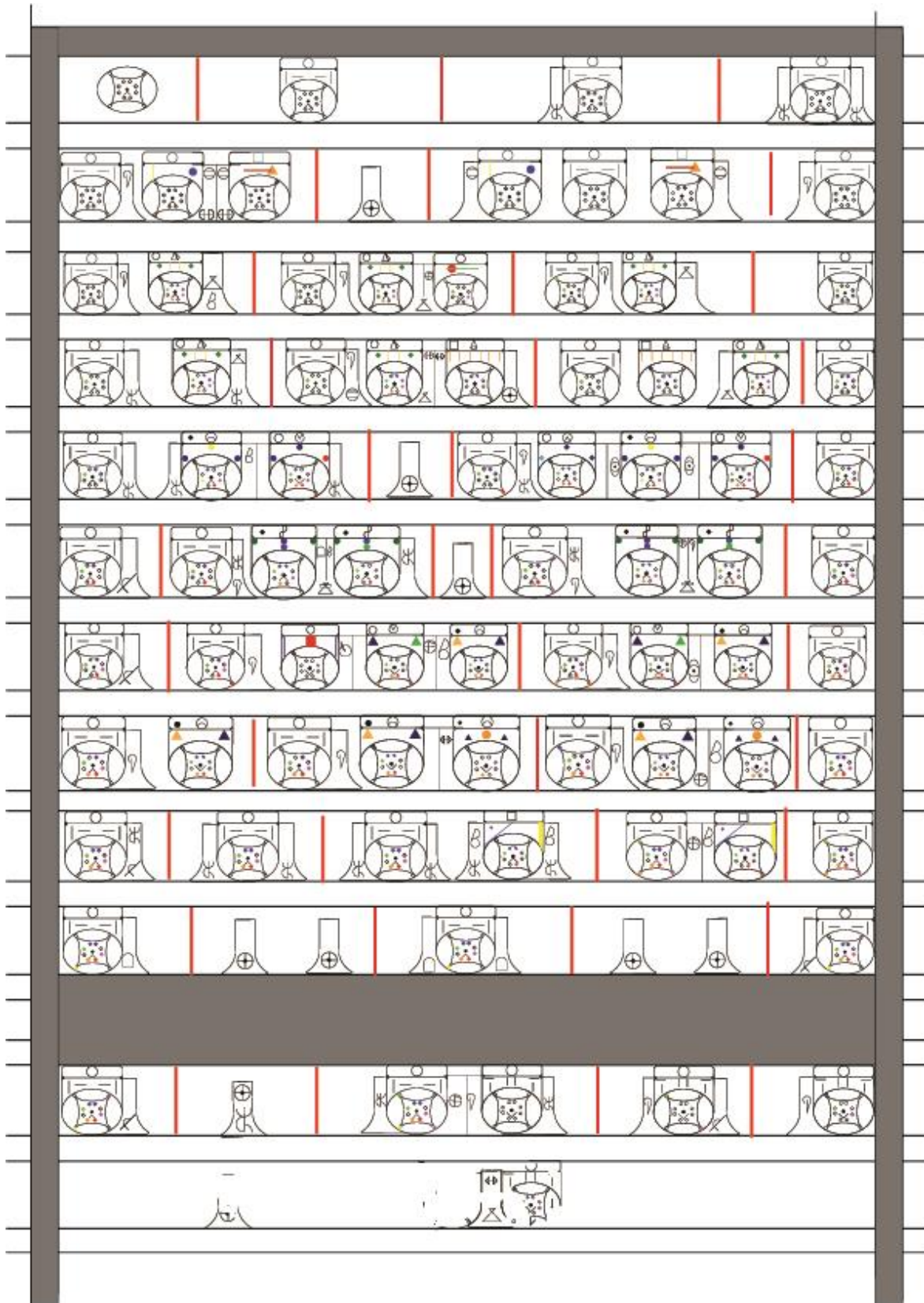
Ljuska, sada kao ostvarena osoba, ugleda drugu osobu koja je prazna, ali postoji zbog pravila postojanja. Odluči naučiti novu ljusku slušanju i promatranju te joj prijateljski pristupi s osjećajem dobrote.

XI. Fragment točke

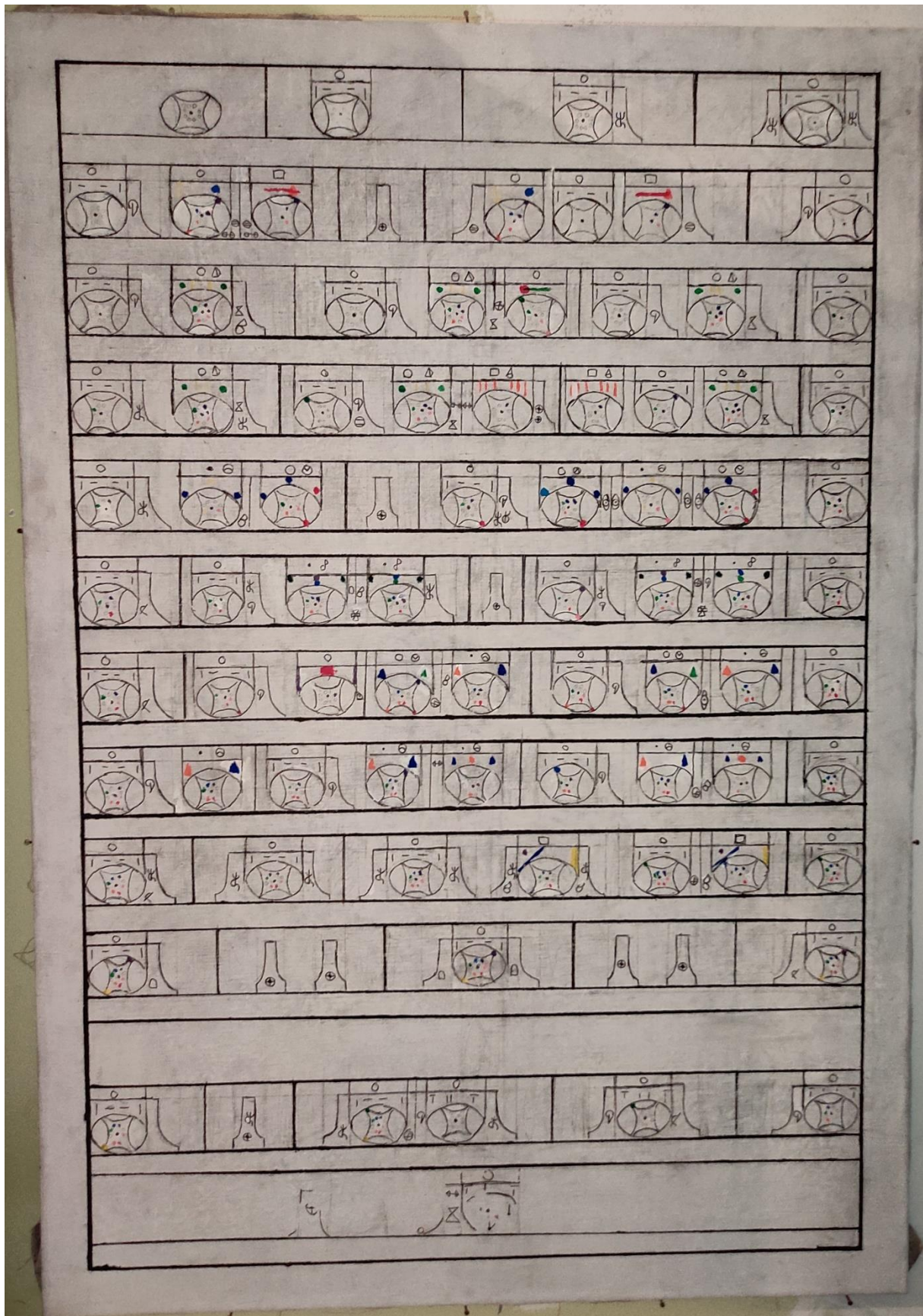
U ovom se prikazu vidi nova ljuska koja raspravlja s osobom u vezi s nekim predmetom.

6. REALIZACIJA PRAKTIČNOG RADA

Realizacija praktičnog dijela ovog završnog rada podrazumijeva izvedbu slikanog prikaza priče napisane kriptičnim znakovima. Sliku prati i dodatni transparentni pokrov konstruiran s ciljem da se priča može učiniti čitljivom i razumljivom. Za početak procesa rada preparirao sam platno na okviru veličine 130 x 90 cm. Uz pomoć digitalne konstrukcije prikaza, u točnim sam mjerama konstruirao te akrilom i uljem realizirao rad. Preko kreirane sam slike na prozirnem materijalu napisao priču koja prati slikovni dio rada. Ona omogućuje razumijevanje i praćenje radnje te iščitavanje i dešifriranje teksta pisanog kriptičnim znakovima.

Slika 7. Digitalni izgled rada

Slika 8. Dio realiziranog rada

7. ZAKLJUČAK

Kreacija rada „Priča prikazana kriptičnim znakovima” unutarnja je potražnja kreacije priče. Priča je napravljena pomoću jedinstvenog pisma kojemu je inspiracija bilo majansko pismo te legende i mitovi koji su važni za razumijevanje funkcioniranja ljudskih zajednica iz prošlosti. Na taj je način objašnjena ideja praktičnoga rada. U završnome je radu objašnjena konstrukcija i nastanak pisma, zatim način prikazivanja radnje te je na kraju objašnjen utjecaj i odabir boja. Nadalje, u radu se tumači važnost priča te se donosi priča o čovjeku u ljusci koja je objašnjena u nekoliko točaka.

Vizualno djelo nalazi se na prepariranom platnu dimenzija 130 x 90 cm koje podsjeća na kriptična pisma drevnih civilizacija. Realizacija je rada i jedinstven pogled u stvaranje individualnog pisma nekonvencionalnog načina, a objašnjena je u posljednjem poglavlju ovoga rada. Uz pomoć digitalne konstrukcije prikaza, u točnim je mjerama konstruiran te akrilom i uljem realiziran rad. Preko kreirane je slike na prozirnomo materijalu napisana priču koja prati slikovni dio rada. Priča je pokušala na najjednostavniji način biti didaktična, tj. kreirati intrigu i uputiti pouke njenim čitateljima.

Načinom prikaza rada željelo se potaknuti ljude na istraživanje prošlosti koja je podložna utjecaju vremena i promjenama koje ono nosi. Majansko su pismo i njegove intrige obuhvatile cijeli rad. Shvaćajući prošlost, lakše ćemo razumjeti sadašnjost te ćemo imati dobar uvid u budućnost.

8. POPIS SLIKOVNOG MATERIJALA

Slika 1. Merle Greene Robertson. „Tablet of 96 Glyphs” Palenque, Chiapas, México

Slika 2. Tehnički prikaz konstrukcije čovjeka

Slika 3. Odrednica unutarnjih osobina ljudi

Slika 4. Prikaz odnosa i njihovih odrednica

Slika 5. Boja u odrednicama statusa i odnosa

Slika 6. Prikaz nazivlja i odrednica

Slika 7. Digitalni izgled rada

Slika 8. Dio realiziranog rada

9. LITERATURA

1. Purgar, K. (2021). „Što slike znaju? Umjetnost, aproprijacija, kulturalna triangulacija“, *Filozofska istraživanja*, 41(3), 513-530. str. <https://doi.org/10.21464/fi41303>
2. Kettunen H. (2020) „Introduction to Maya Hieroglyphs“ 17th ed
3. Mitchell, W. J. T. (1986) „Iconology: Image, Text and Ideology“. Chicago and London
4. Maya. *Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje*. Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2021. (Pristupljeno 9. 9. 2023.)
<<http://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=39593>>.